

Scheepvaartmuseum Baasrode vzw

Sint-Ursmarusstraat 137

9200 Baasrode

Telefoon: +32 (0)52 46 31 28 of Gsm: +32 (0)476 27 81 09

Nieuwsbrief 1 juli 2023

[uitschrijven nieuwsbrief](#)

info@scheepvaartmuseumbaasrode.be

www.scheepvaartmuseumbaasrode.be

Nieuwsbrief 1 juli 2023

Inhoud

1. Woordje van de voorzitter
2. Verslag van de algemene vergadering
3. De houten waal van de Gentse schippersparochie
4. Werkzaamheden aan de botter Rosalie
5. Tentoonstelling Vlassenbroek, 70 jaar later
6. Tweede wandeling Vlassenbroek
7. Agenda zomer 2023
8. Projectrekening De Baasroodse botter Rosalie
9. Lidmaatschap
10. Symbool voor Rosalie
11. Oproep
12. Gegevens van de vzw Scheepvaartmuseum Baasrode
13. Colofon

01 Woordje van de voorzitter.

Beste museumvrienden en -vriendinnen,

Hierbij ontvangen jullie alweer de derde editie van onze nieuwsbrief. De helft van het jaar is in feite voorbij zonder dat we het merken. Nochtans, achter de schermen wordt er ongelooflijk veel werk verzet. Wij blijven getrouw de site openhouden en de verschillende groepen de geschiedenis van de werven uitleggen.

Verder bouwen wij immer verder aan onze Rosalie, dit jaar komt het dek erop en is stilaan het eindresultaat zichtbaar. De lier op het voordek is aangekocht en de motor is in Zweden besteld, het roer en de zwaarden zijn in de maak!

Ook in de loop van 2023 zullen wij onze statuten moeten aanpassen, zoals trouwens elke vzw in België. Jullie zullen zéker nog een uitnodiging krijgen voor deze belangrijke vergadering, hou vrijdag 6 oktober maar al vrij!

Hopelijk ontmoeten wij mekaar op de provinciale erfgoedsite.

Groeten en probeer, ongeschonden, de zomer door te brengen.

Jan Annemans

Voorzitter vzw Scheepvaartmuseum Baasrode

02 Algemene vergadering 2023.

Op vrijdag 28 april ging de jaarlijkse algemene vergadering door.

In de “postcoronaperiode” bleken er plots opnieuw een groter aantal aanwezigen te zijn. Niet enkel de stemgerechtigden konden de vergadering bijwonen maar ook de gewone leden hadden het recht op deze vergadering, uit interesse, aanwezig te zijn. De leden konden de documenten volgen, via een projectie op een groot scherm.

Een belangrijk punt op de agenda was de hernieuwing van het bestuur. Elk jaar worden een aantal bestuursleden verkozen of herverkozen. Het resultaat van de stemming was een unanieme bevestiging van het bestuur,

De algemene conclusie van de vergadering was: de werkzaamheden van de vereniging verlopen bijzonder vlot, de financiële toestand van de vzw is gezond, waarom dan een koerswijziging!

Op de bestuursvergadering van 2 mei werden ook de functies bevestigd.

03 De houten waal van de schippersparochie in Gent.

Op dezelfde algemene vergadering van 28 maart wierp schipper Hilaire D’Haese uit Gent een probleem in de groep met als onderwerp: hét symbool van de schippersvereniging in Gent, de houten waal die opgeslagen is in de parochiekerk van de Gentse schippers.

In feite mogen wij al niet meer spreken over een schaalmodel, de afmetingen van het schip zijn: lengte 800cm, breedte: 200cm en een hoogte van 230cm.

Het jammerlijke feit is dat binnen drie jaar de kerk waar het schip nu tentoon staat, moet ontruimd worden om een andere bestemming te krijgen.

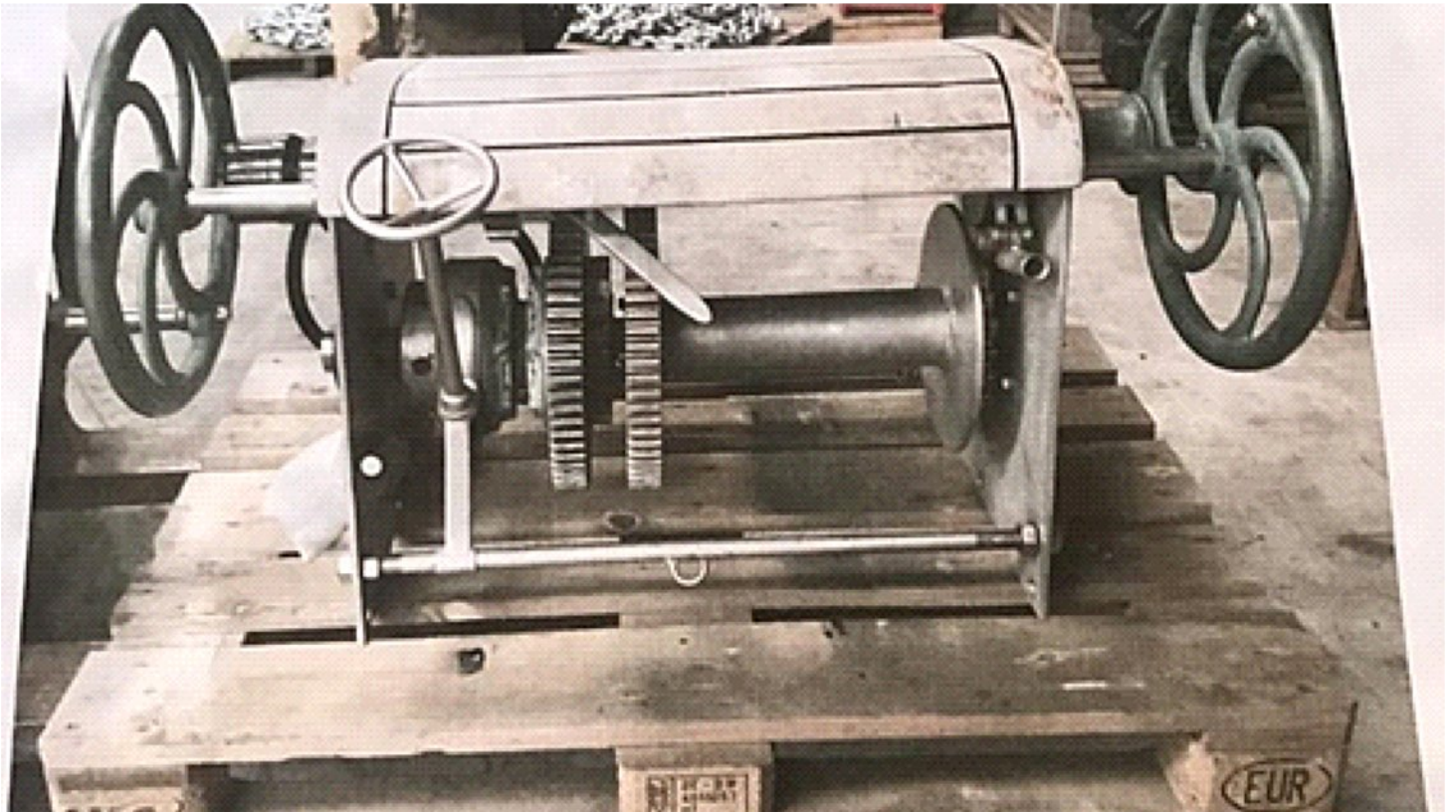
Carlo, onze ondervoorzitter, heeft beloofd, zich in te zetten om dit werkstuk een nieuw onderkomen te bezorgen. Hij zal, ten gepaste tijde, contact opnemen met de “Balenloods” in Gent om te trachten een aanvaardbare plaats voor het model, in Gent te vinden. Tenslotte zijn het leden van de Gentse schippersgilde die met zorg voor detail, het schip gebouwd hebben, als symbool van hun geborgenheid in Gent.

04 Botteractiviteiten 2023

Het jaar onzes botter Rosalie vangt aan op dinsdag 30 mei.

Het zijn de vertrouwde, ervaren botterbouwers, Jeroen, Ton en Cuyler die de ploeg uitmaken, maar ook Marco, de werfbaas komt afgezakt naar Baasrode. Vorig jaar zijn alle wegeringen aangebracht, van voor naar achter. Wij mogen ervan uitgaan dat het schip dus alle sterkte in zich heeft. Nu komen wij stilaan in een eindfase en zullen wij doelgericht werken. Verwonderlijk is dat niet want er moet het een en ander beslist worden, meer bepaald, de ankerlier.

De vorm en de trekkracht van dit sierstuk op de voorplecht heeft ook consequenties onder dek. Deze lier gaat niet enkel dienen om het anker weer aan boord te halen maar tegelijk dient zij ook om de mast te strijken. Marco stelt ons een exemplaar voor dat er tegelijk bruikbaar uitziet maar ook niet vloekt met het klassieke uitzicht van ons schip.

Veel tijd hebben wij niet nodig om tot een overeenkomst te komen, het wordt een prachtexemplaar met twee jaagwielen met klassieke, op hun verweer staande spaken en matzwart gespoten.

Onder deze installatie moet dus de nodige steun komen, met achteraf een kettingbak om de 50 meter lange ankerketting op te vangen en zelfs te voorzien van een afloop voor het meekomende water en vuil.

De botters die gebouwd waren bij Van Damme, waren uitgerust met een ankerrol, tussen twee wangen met aan elke kant twee boldertjes om de ankerlijn aan te beleggen; deze installatie vervalst.

Jeroen is eventjes bezig met deze lief fundatie maar tegelijk komt ook al de constructie van het schot en de achterliggende kooien in zicht, in Baasrode noemen wij ze de “alkoven”.

Lierfundatie van boven

Lierfundatie vooronder

Ton neemt de mastkoker weer voor zijn rekening, deze wordt definitief vast gebout, en, zoals afgesproken, worden de sponningen voor de nagelbank (in Spakenburg noemen ze dat de “knecht”) ingekapt en voorlopig bevestigd.

In de mastbank komt over de gehele breedte een sponning waarin de verschillende dekplanken zullen aangrijpen.

Tegen de waterbalk aan komen ook massieve blokken eikenhout waar de spuigaten doorheen zullen geboord worden. Cuiler neemt de trog onder handen. Voor een aantal jaar was beslist een compartiment van de bun op te geven om een ruimere machinekamer te verkrijgen maar toch was de normale lengte van de trog behouden gebleven. Aangezien er een zwaardere motor gekozen is, moet deze trog ingekort worden om toe te laten deze zwaardere motor op zijn plaats te krijgen. De trog inkorten houdt in dat het afsluitende achterschot moet opschuiven en weer vastgezet en waterdicht moet opgesteld worden. Een bijkomend voordeel is wel dat er op die manier een groter achterdek ontstaat.

Mastkoker met knecht, mastbank, waterbalk

Trog ingekort

Op het einde van de derde dag zijn al deze werkzaamheden afgerond en krijgt onze Rosalie weer een ander uitzicht in zijn binnenste. Opmerking: in tegenstelling met Nederland worden in Vlaanderen schepen mannelijk genoemd, ook al heeft het schip een vrouwen naam! In een verloren moment heeft Ton het gepresteerd om aan bakboord één gang tot op het blote hout te krabben en te harpuizen, het eikenhout komt er prachtig vanonder, nu zullen de bezoekers niet meer moeten denken dat wij met een oud schip bezig zijn!

De eerste werkweek van de botterbouwers zit er op. De vrijwilligers krijgen nu de tijd om al dat kapwerk en zaagsel op te ruimen! De tweede werkweek start op dinsdag 20 juni. Jeroen, een beetje het hoofd van de delegatie, neemt de afwerking van de verschillende, geplaatste onderdelen voor zijn rekening. Ook het mastspoor wordt aangebracht, dit onderdeel ligt rondom de basis van de mastkoker en is aangepast aan de rondingen van de liggers, het blokje weegt al gauw 150 kg! Tussen de twee wangen komt de wigvormige steun te liggen waarop later de mast zal staan.

Dit eikenhouten blok is ook één van de vloerdelen van het vooronder. Aan bak- en stuurboord worden de verschillende vulstukken vastgezet, later komen daarop de eikenhouten vloerplanken te liggen.

Nu alle dekbalken ingepast zijn komt het zenuwslopend werk om alle scherpe onderkanten van deze constructie mooi bij te frezen, dit wordt speciaal niet op voorhand gedaan omdat de balken uiteraard op de wegeringen verdwijnen.

Eén van de scheepsbouwers neemt weer de machinekamer onder handen en zaagt een doorgang uit, uit het vroegere bunschot. Hierdoor gaat later de keerkoppeling steken om dan te verbinden met de schroefas.

Mastspoor

Dit eikenhouten blok is ook één van de vloerdelen van het vooronder. Aan bak- en stuurboord worden de verschillende vulstukken vastgezet, later komen daarop de eikenhouten vloerplanken te liggen. Nu alle dekbalken ingepast zijn komt het zenuwslopend werk om alle scherpe onderkanten van deze constructie mooi bij te frezen, dit wordt speciaal niet op voorhand gedaan omdat de balken uiteraard op de wegeringen verdwijnen. Eén van de scheepsbouwers neemt weer de machinekamer onder handen en zaagt een doorgang uit, uit het vroegere bunschot. Hierdoor gaat later de keerkoppeling steken om dan te verbinden met de schroefas.

Motorfundatie

Knieën achter

Ook achteraan maar dan op een hoger niveau, worden de knieën geplaatst tegen de waterbalk van het achterdek en de wegeringen aan beide zijden. Het is door deze knieën die bij andere botters de korvijsnagels geboord zijn waar de achterste landvasten op worden belegd. Ons Rosalie heeft voor en achter dubbele bolders gekregen, m.a.w. deze korvijsnagels zijn niet meer nodig.

Aanvaringsklamp

Ook aan de buitenkant krijgt onze botter stilaan een ander uitzicht, ter hoogte van de mastbank zijn de aanvaringsklampen geplaatst, dit zijn de beschermende stootblokken om de koppen van de zwaarden te beveiligen, bv. hij het invaren van een sluis of wanneer het schip naast een ander gaat aanmeren. De week wordt afgesloten met een bespreking over de inrichting van het vooronder. Aangezien de vereisten op hygiënisch gebied niet meer dezelfde zijn dan 100 jaar geleden komt er aan boord een toiletruimte, wij hebben gekozen die aan bakboord in te richten, aan stuurboord komt bergruimte met hetzelfde volume, kwestie van symmetrie. Rosalie wacht tot in augustus voor een volgende beurt.

Tentoonstelling

overstroming 1953 (en Baasrode 1976)
en Sigmaplan Vlassenbroek:
heden en toekomst van het
overstromingsgebied.

Van 1 april tot en met 31 oktober 2023
op zaterdag en zondag van 14u tot 18u
Scheepvaartmuseum Baasrode

Wandelingen

Aanvullend op de tentoonstelling zijn
er ook gratis informatieve begeleide
wandelingen in het
overstromingsgebied,

op **zondag 14 mei, 11 juni en 17
september** telkens om **14u**, en op
zaterdag 19 augustus om **15u**.

www.natuurpunt.be/sheerenbosch

bij voorkeur inschrijven via de website
meer info: natuur.sheerenbosch@gmail.com
0479 302 477 (Yvette) of 0479 679 554 (Gustaaf)

Een samenwerking van vzw Scheepvaartmuseum Baasrode,
Natuurpunt 's Heerenbosch en De Vlaamse Waterweg nv

06 Verslag tweede wandeling Vlassenbroek

Op zondag 11 juni ging de tweede wandeling door, doorheen het overstromingsgebied van Vlassenbroek.

Vandaag is het niet Gustaaf die de groep zal leiden maar wel Yvette.

De gids is van Wichelen, waar de knijten uitgevonden zijn, grapje uiteraard. Knijten bestaan al miljoenen jaren; kennen wij niet het gezegde “geen knijt te zien” of een afgeleide?

Er zijn 20 kandidaten ingeschreven, uiteindelijk komen er 17 opdagen, de temperatuur is immers ontegenwoordig hoog en droog, 32° in de schaduw! Twee elementen zorgen ervoor dat het scenario aangepast wordt, vooreerst de warmte en ten tweede het feit dat de werken aan het overstromingsgebied al zover gevorderd zijn dat de dijk voor alle bezoekers afgesloten is. Dus, wij worden lekker naar het centrum van Vlassenbroek vervoerd en diegenen die met de fiets gekomen zijn, kunnen rustig, met hun eigen voertuig naar het startpunt.

Inderdaad er wordt gestart op het kerkhof, niet enkel om de geschiedenis van het kerkje uit de doeken te doen maar eveneens omdat er schaduw is.

Ook dit monument uit de 11de eeuw staat al op een verhoging in het landschap. Het is gebouwd op Romeinse fundamenteën van een grenspost. De overkant van de Schelde was immers vijandelijk gebied. De stuifduin waar de kerk opstaat is gevormd door de dekzanden vanuit de Schelde en men noemt dit Donken, dus de kerk is gebouwd op een oude Romeinse uitkijkpost die gebouwd stond op een donk langs de Schelde.

Aan de buitenmuren van het monument hangt geen antieke kruisweg maar wel de terracotta: “Zeven smarten van Maria.” De verovering van de Kerk van de lokale bevolking moet niet zonder slag of stoot gebeurd zijn; zelfs Keltische elementen zijn aan de buitenmuren verwerkt: doodskoppen, ofwel in zijn geheel ofwel ingewerkt in de panelen, met als doel, de bezoekers erop te wijzen dat zij ook een dergelijk lot zouden kunnen ondergaan als ze slechte bedoelingen hadden. Dit vraagt natuurlijk om enige uitleg: de Kelten hadden de gewoonte hun familieleden, hun kop tenminste, tentoon te stellen om hun hulp en bijstand te kunnen afsmeaken. Bij de vijanden verliep het anders: ook zij verloren hun kop maar die werd ingemetseld in hun muren zodanig dat die sukkelaars nooit meer het Walhalla zouden kunnen bereiken en dus eeuwig gevangen waren. Een tweede openbaring is de verklaring van de naam “Vlassenbroek”. Wie dacht dat ‘vlas’ er iets mee te maken heeft, is grondig mis. Weer komen de Kelten boven water: het heeft alles te maken met “het aanvlassen”, het afzetten van slib. Wie had nu zoiets verwacht?

Boven op de dijk gekomen wordt onze aandacht getrokken op de drie niveaus in de strijd tegen het Scheldewater:

Doodskopschalen ingang kerkhof

1. het Keltische niveau, zij waren al van over 5000 jaar aanwezig,
2. het werk van de Ierse monniken in de zevende eeuw en
3. de laatste dijkverhoging na de overstroming in 1976. Deze laatste versterking maakte deel uit van het zogenaamde "poldermodel". In de moordende hitte vallen al de eerste slachtoffers. Onze gids vraagt de betreffende mevrouw haar schoenen te herknopen, om het bloed terug te laten vloeien naar haar hoofd. Het resultaat is dat alle deelnemers hun

eigen schoenen gaan bekijken. Aangekomen aan een infopaneel wordt ons uitgelegd waarom er zoveel kronkels zijn in de dijk. Telkens er een bres in de dijk gevallen is, ontstaat er een wiel, een diep uitgeschuurde cirkelvormige put door het binnenstromende water. Rond deze put wordt een voorlopige dijk geplaatst om later, achter dit wiel, opnieuw de definitieve dijk op te werpen. Na een culinair verhaal over het legendarische "rattenkot" van de al even legendarische Delphine wordt beslist niet meer slachtoffers in zwijm te laten vallen en de terugweg aan te vatten.

Ook de werkzaamheden aan het overstromingsgebied dwingen ons ertoe. De dijk is nl. ontoegankelijk gemaakt omwille van de

Sluis in aanbouw, zicht vanaf de Schelde

afgraving van minstens één meter ter hoogte van de twee sluizen die al gebouwd zijn.

Bij de terugkeer naar het startpunt wordt ons ook verteld over de "Wenende ent", het monument dat ooit door Dendermonde gewonnen is en zijn plaats kreeg aan een reusachtige populier, de boom gaf de geest in een verwoestende storm en sleurde de ent mee in zijn val, hopelijk komt het bronzen monument opnieuw opgesteld in het landschap. De laatste deelnemers wordt aangeraden om de wandeling af te sluiten in het scheepvaartmuseum waar de tentoonstelling opgesteld is. In feite heeft Yvette ons twee uur lang, ondanks de moordende hitte, geboeid met haar verrassende verhalen.

"De wenende ent" is een kunstwerk van de Gentse kunstenares Berlinde De Bruyckere, die bekend staat om haar sculpturen. Het werk beeldt een bronzen tak uit en werd in 2002 nabij het kunstenaarsdorpje Vlassenbroek aan een statige populier geënt. In de bronzen tak zit een waterpompje ingebouwd dat het kunstwerk kan laten wenen. Het werk was te bewonderen op een van de drukste plaatsen van Vlassenbroek aan het Christus aan het kruisbeeld. Het ging tegen de vlakte tijdens een storm in 2015. Het Christusbeeld ligt in de pastorietaan in Vlassenbroek en werd door Ferm als een troostplek voor de Coronaslachtoffers ingericht. De wenende ent zou permanent in het Stedelijk museum van Dendermonde verblijven.

Bedankt Yvette, bedankt Natuurpunt

07 Agenda zomer 2023

Op zaterdag 19 augustus is er nog een informatieve begeleide wandeling in Vlassenbroek, eveneens op 17 september.

Op zaterdag 2 september gaan de tweede, vernieuwde Ontmoetingsfeesten door.

Zoals vorig jaar worden alle Baasroodse verenigingen uitgenodigd om deel te nemen aan dit evenement.

Ook de vzw Scheepvaartmuseum Baasrode zal die dag, om 16.00u een uitgebreide uitleg geven over de bouw, de historiek en de toekomst van ons Rosalie.

OMD 2023

Op zondag 10 september wordt op de erfgoedsite Scheepswerven Baasrode de jaarlijkse Open Monumentendag gehouden. Het thema is "Immaterieel erfgoed en architectuur".

De vzw Scheepvaartmuseum Baasrode gaat het interieur van het binnenschip Alyv in de kijker zetten en het interieur van de meesterwoning. Het schip zelf zal, om veiligheidsredenen, helaas niet toegankelijk zijn maar het nodige fotomateriaal zal wel getoond worden. De interieurs, van de meesterwoning, plafondschilderingen, wanddecoraties en stukwerk zullen ter plaatse toegelicht worden. De stad Dendermonde zal de restauratie van het interieur, om subsidieredenen, op zich nemen.

In het weekeinde van 16- en 17 september organiseert de Baasroodse feestraad de Scheldefeesten". Bij die gelegenheid zullen de poorten van de site wagenwijd open staan en zal het publiek ruim de tijd en de gelegenheid krijgen om de tentoonstelling Vlassenbroek, 70 jaar later te bezoeken.

Uiteraard zal er ook aandacht besteed worden aan het bier "Rosalie", wat is de toedracht van de naam?

08 Herita projectrekening botter Rosalie.

In 2022 werden heel wat giften gestort op de Herita-projectrekening van onze botter Rosalie.

Deze giften zijn in feite een win-win situatie. Niet alleen krijgt de bouw van onze botter een duwtje in de rug maar tegelijk heeft de donateur een fiscaal voordeel. Vanaf een gift van €40 krijgt hij of zij immers een fiscaal attest wat een belastingvoordeel oplevert.

Herita projectrekening nummer IBAN BE33 7460 2844 9946 - BIC KREDBEBB, met de vermelding GIFT.

Opgelet! Lidgelden worden niet geaccepteerd als gift.

Belangrijke bemerking: als je, bij Herita je rijksregister vermeldt kunnen zij rechtstreeks naar de belastingen, het correcte bedrag doorgeven. Dat komt dan al onmiddellijk op het voorstel dat de dienst u in het voorjaar doorstuurt.

09 Lidmaatschap

Eind april is bij de vzw Scheepvaartmuseum het fiscaal jaar afgesloten.

Niets houdt de kandidaat-leden tegen om toch nog hun aanvraag in te dienen om lid te worden. Ter info: leden betalen ofwel €40 voor een gewoon lidgeld, €100 voor een erelid.

10 Het nieuw symbool van de Rosalie.

Zoals in de vorige nieuwsbrief aangekondigd is op donderdag 20 maart 2023 het nieuwe bier de “Rosalie” voorgesteld.

Sindsdien wordt dit uitstekende bier regelmatig getapt in de bar of, bij twijfel van eventuele rijkunst, mee naar huis genomen, mits een waarborg te betalen van €1 voor het flesje.

Het blonde bier van 8° valt heel erg in de smaak van het publiek en wordt uitsluitend in het Scheepvaartmuseum verkocht.

Trouwens, om enkel de bar van het museum te bezoeken hoeft er helemaal geen toegang betaald te worden!

11 Hulp van de lezer gevraagd

Oproep 1

Op de affiche van de tentoonstelling is een scout te zien die al wrikkelend het onder water staande kerkje van Vlassenbroek passeert. Vraag is: wie is die scout van ongeveer 15-16 jaar die bovendien nog de kunst van het wrikken onder de knie heeft.

Oproep 2

Op 11 maart jl. kregen wij, een oproep, of iemand in België of Nederland nog de fotograaf Wout Van 't Hof kent of weet wonen. De betreffende persoon vroeg ons om een oproep te doen in dat verband.

Zo'n 30 jaar geleden exposeerde de Nederlandse kunstfotograaf Wout van 't Hof een aantal van zijn foto's in het Cultuurcentrum van Hasselt. Ik kocht toen één van zijn foto's. Het betrof een foto van een in onbruik geraakte scheepswerf in Baasrode (zie een ingescande versie van de foto in bijlage).

Een paar jaar geleden begonnen de kleuren van de foto ernstig te vervagen. Daarom vatte ik het plan op om de fotograaf proberen op te sporen en - gesteld dat hij nog in leven en in goede gezondheid was - tegen betaling een nieuwe afdruk van de foto proberen vast te krijgen. Groot was echter mijn verbazing toen ik op internet niet het minste spoor van Wout van 't Hof vond.

Ik heb ook één van mijn vrienden aan het zoeken gezet, maar van 't Hof bleef onvindbaar. Wat in deze digitale tijden toch echt niet te geloven is. Daarom wend ik mij tot u met de vraag of u misschien een aanknopingspunt naar de man heeft. Graag een reactie.

Mogen wij vragen, contact met ons op te nemen indien dat het geval zou zijn.

12 Gegevens van de vzw Scheepvaartmuseum Baasrode

Adres: Sint-Ursmarusstraat 137, 9200 Baasrode

Telefoonnummer: 052/46 31 28

E-mailadres: info@scheepvaartmuseumbaasrode.be

Webadres: www.scheepvaartmuseumbaasrode.be

Bankrekening: BNP Paribas Fortis: BE37 0011 3713 3828 - BIC GEBABEBB

BTW-nummer: BE0420 511 430

Ondernemingsnummer: 0420 511 430

13 Colofon

Teksten: Jan Annemans

Gegevens houten waal Gent: Hilaire Daes

Correcties en lay-out: Maurits Vernimmen en Denise Van Stappen

Fotografie: , Ton Vos, Marco Venendaal, Arthur Brutyn, Yvette Saerens

